

Taimed

Sinililled

Kurekell

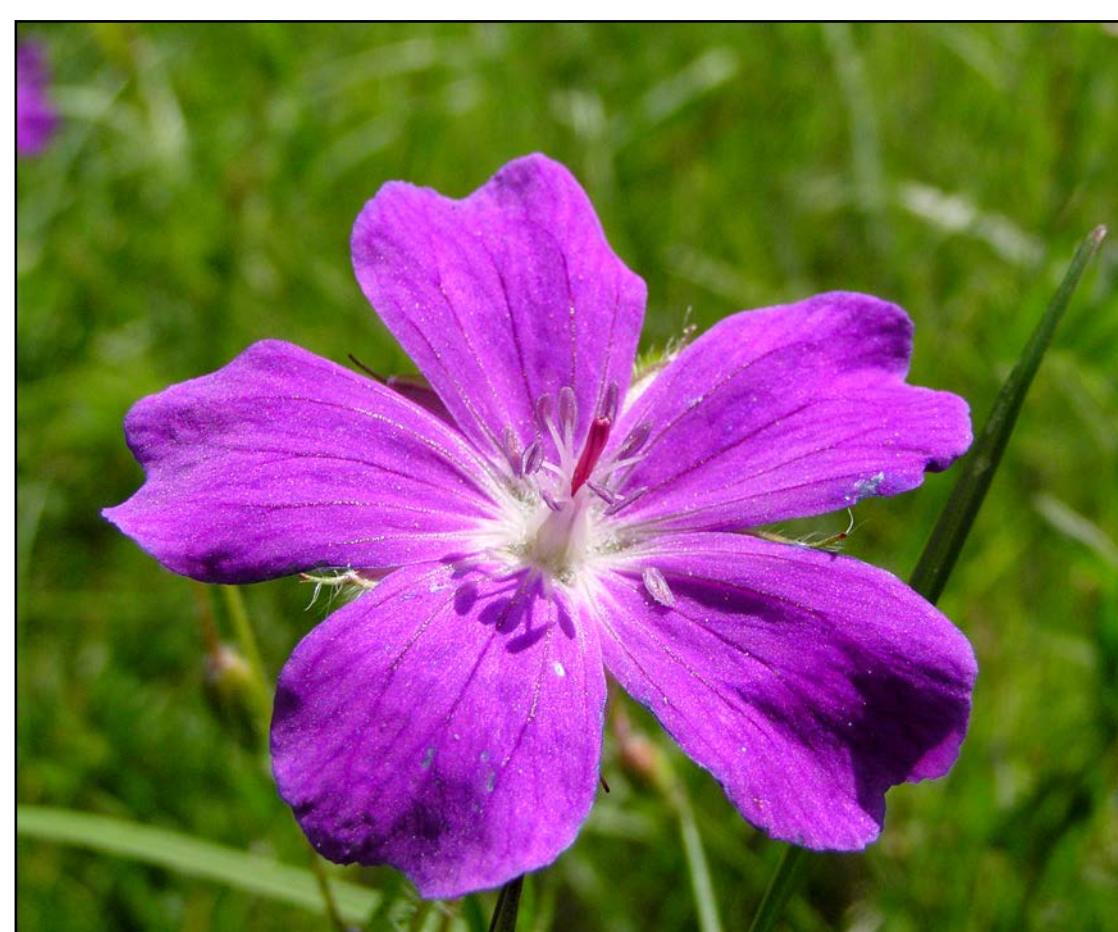
Kevad on sinilillede nägu. Sinililled on kevade sinised silmad. Nendes peegeldub kevadine taevast sinine värv meeldib mesilastele, kärbestele, mardikatele ja liblikatele – nemad käivad õielt õiele ja tolmeldavad neid. Inimestele meeldivad ka ilusad sinised õied, aga inimesed neid ei tolmelda, hoopis korjavad tuppa vaasi, sest varakevadel, kui maa alles külmunud, teisi lilli ju polegi. Sinilille õiepungad oskavad varakult soojenevas metsakodus talve üle elada. Niipea kui lehekõdu kiht on päikese käes soojemaks läinud, hakkavad õievarred kasvama ning juba taim õitsebki. Lehed on siis alles möödunud aastased. Uued on veel kasvamata. Need kasvavad pärast õitsemist, siis on aega küll.

Kas te näiteks teate, et sinilille seemneid levitavad eelkõige sipelgad? Selleks on taimel kaks nippi. Esiteks pööravad sinilille pikad punakad õievarred seemnete valmimise ajal peaaegu vastu maad. Nii saavad sipelgad need kätte. Kuid ega sipelgaid neid niisama taha. Lill on kaval: ta paneb valminud seemnete külge magusa lisandi. Just selle järgi sipelgad suurel hulgal tõttavad. Saaki koju vedades jääb ikka mõni seeme kuhugi maha või süüakse lisand ära ja seemet pole enam vaja.

Hall käpp

Hallid käpad on orhideed. Neile meeldib Lääne-Eestis, siin on nende jaoks sobiv muld, sobivad heinamaad ja sobiv ilm. Nende väikesi õisi on nimetatud halli kiivriga sõjameesteks. Neil oleks justkui lapiline sõjamunder seljas. Hallid käpad õitsevad üsna varakult ja siinkandis on neid päris palju, isegi teede ääres. Vaata kasvõi auto aknast. Orhideesid ei tohi korjata ja vaasi panna. Orhideed on looduskaitse all. Nemad ei jõua sama kiiresti asemele kasvada, nagu näiteks sinililled ja võivad nii hoopis ära kaduda.

Kurereha

Kuldkingad on isegi väikese lapse jalale liiga väikesed. Kes neid küll kanda võiks? Vahest kägu? Muhumaal on küll niimoodi arvatud – seal kutsutakse neid käopätideks. Kuldkingad on samuti orhideed. Orhidee õie alumist osa nimetatakse huuleks. Hallil käpal oli see justkui mehike. Kuldkinga huul on kollane kinga moodi paun. Sealt tuleb magusat lõhna. See lõhn meelitab pauna sisse igasuguseid putukaid, aga väljapääs on järsu seinaga ja libe. Ainus putukas, kes suudab sealt välja ronida, on kimalane. Ronides võtab ta tolmukotid oma kehakarvade küljes kaasa ja viib järgmise õie emakale. Niimoodi saavad taimed uusi seemneid. Seemnete abil levivad nad uutesse kohtadesse. Paljude orhideede seemned on imepisikesed ja vajavad mitmeid aastaid, et kasvama hakata.

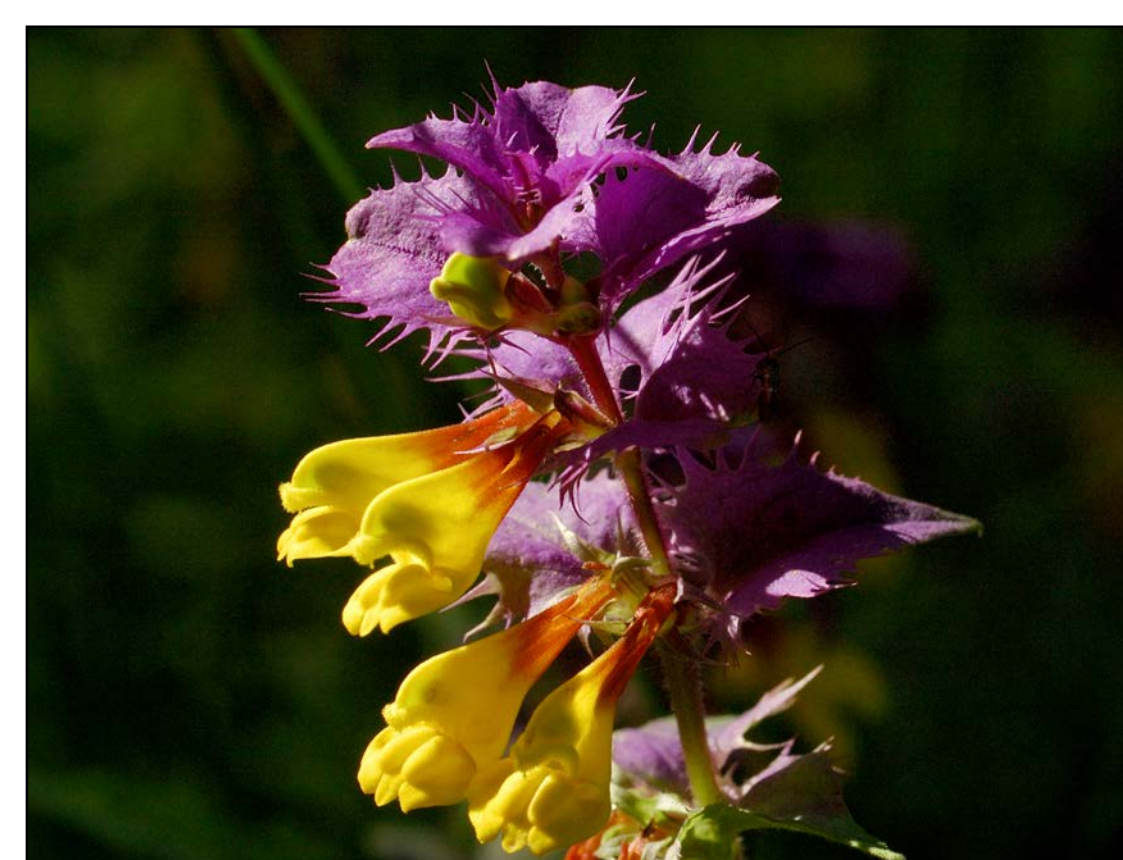
Peale selle vajavad nad enamasti ka seente abi – taim ühendab oma juured mullas elavate seeneniitidega ja saab sealtkaudu toitu, et niikaua vastu pidada, kuni kasvu juba rohkem on. Mõni orhidee, kellel endal üldse rohelist lehti pole, jääbki teistest taimedest sõltuvusse. Üks niisugune on pruunikas pesajuur, kes saab peaaegu kogu oma toidu seente käest, juurtega põimunud seeneniidistiku kaudu.

Pääsusilm

Ussikeel

Harilik härghein

Harilik käraamat

Kahelehtine käokeel ehk öövilul

Hundihammas

Taimedel on sageli naljakad nimed – tihashhein, pääsusilm, lõosilm, käraamat, käokeel, kurereha, härghein, hundihammas, karulauk, koerapöörirohi, sealõuarohe, jänsekell, hiirekõrv, hiiresaba, kurekell, kurekate, karutubakas, ussilill, ussilakk, põdralill, põdrajuur, kitsemurakas, lemakapsas, kassinaeris ...

Kuldking